



Protokoll Kirkerådet (KR)

05.-06.12.2013

Kirkens hus

Til stede:

May Lisbet Hovlid Aurdal
Brita Hardeberg
Erling Birkedal
Ivar Braut
Helga Haugland Byfuglien
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjeset
Ingrun Jule

Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Egil Morland
Jan Olav Olsen
Kristin Gunleiksrud Raaum
Sigurd Skollevoll
Jan Erik Sundby

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Helga Haugland Byfuglien KR 52/13, 53/13.2-5, 54/13, 55/13

Forfall uten vara:

Anne Dalheim
Kjetil Aano

Til stede fra sekretariatet:

Hans Arne Akerø
Kristine Aksøy
Berit H. Agøy
Ole Inge Bekkelund
Ragnar Bredoch
Anders Backer G. Eide
Trude Evenshaug
Jan Rune Fagermoen
Jens-Petter Johnsen
Åge Haavik

Susanne Lende
Øyvind Meling
Turid Myrholt
Gerd Karin Røsæg
Per Tanggaard
Øyvind Tobiassen
Gunnar Westermoen
Paul Erik Wirgenes

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten. Møtet startet med andakt.

Det ble innført 3 min taletid for rådsmedlemmene, og 5 min taletid til saksordfører for presentasjon av den enkelte sak.

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
KR 52/13	Referatsaker
KR 53/13	Orienteringssaker
KR 54/13	Statsbudsjettet 2015 – Ressursbehov for Den norske Kirke
KR 55/13	Budsjett 2014 for de sentralkirkelige råd
KR 56/13	Evaluering Klimavalg 2013
KR 57/13	Ny interninstruks for økonomiforvaltningen i Kirkerådet
KR 58/13	Delegasjon av Kirkemøtets behandlingsansvar for Den norske kirkes medlemsregister
KR 59/13	Den norske kirkes grunnlag
KR 60/13	Den norske kirke og menneskerettighetene
KR 61/13	Styrking av kirkens kunst- og kulturarbeid
KR 62/13	Visjonsdokument for Den norske kirke 2014-2019
KR 63/13	Kirkemøtet 2014, valg og oppnevninger, saksliste
KR 64/13	OVF 2014 – Tildelinger fra Kirkerådet
KR 65/13	Statsbudsjettet 2014 – fordeling av tilskuddsmidler
KR 66/13	Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv
KR 67/13	Nye valgeregler – menighetsråd – bispedømmeråd og Kirkemøtet – annengangs behandling etter høring
KR 68/13	Regler for valg av Kirkeråd
KR 69/13	Særskilte pretekster 2015-2016 og 2016-2017
KR 70/13	Ordningen med særskilte pretekster
KR 71/13	Nemnd for gudstjenesteliv, mandat og oppnevning
KR 72/13	Høring, tjenestebolig og bopliktordningen for prestene
KR 73/13	Statutter for Dronning Mauds Minne Høgskole

- KR 52.1/13 Protokoll fra MKR møte 19.-20 september 2013
- KR 52.2/13 Protokoll fra SKR møte 19.-20 september 2013
- KR 52.3/13 Referat fra Rådsmøte i SMM 25. september 2013
- KR 52.4/13 Protokoll fra UKM 04.-08. oktober 2013
- KR 52.5/13 Protokoll fra NFG 7. mai 2013
- KR 52.6/13 Protokoll fra NFG 29. oktober 2013

I tillegg ble det under møtet delt ut foreløpig protokoll fra SKR møtet i desember og utdrag fra protokoll fra MKR møtet desember 2013.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 52/13 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 53/13 Orienteringssaker

53.1.13 Muntlige orienteringer

Kirkerådet ved direktør:

- Grunnlovsjubileet 2014
- Anbud nytt Kirkemøtehotell lagt ut for 2015-2017
- Kirkeordningsarbeidet
- Ny regjering og statsbudsjettet
- Bispeminasjon og sted for KR-møter
- Perfektjul.no

Bispemøtet ved preses:

- Avholdt Bispemøte
- Konferanse sammen med Pf om presters etter- og videreutdanning
- Tilsynsansvar i forhold til omleggingen av feltprestkorpset
- Preses har deltatt på høringer vedt. reservasjonsadgang for leger ved henvisning til abort

MKR ved generalsekretær:

- Møte i MKR
- Eleanor Brenna har fratrudd Hamar bispedømmerådet og Mellomkirkelig råd.
- KVs generalforsamling i Busan
- Arbeid med grunnlovsjubileet og jødeparagrafen

SKR ved assisterende direktør:

- Møte i SKR i Hamarøy og Tysfjord

KR 53.2/13 Høring – Endring av Bioteknologinemdas navn og hjemmel til å gi felles forskrift om nemdas virksomhet.

KR 53.3/13 Høring – Krav til relevant kompetanse i undervisningsfaget

KR 53.4/13 KIFOs tilstandsrapport

KR 53.5/13 Orientering om pris på Salmebok 2013

Ingrun Jule fremmet følgende forslag til vedtak vedrørende Perfektjul.no

Det bes om at innlegg på perfektjul.no som avviker fra en

Folkekirkeideologi, fjernes fra siden.

Forslaget falt mot 3 stemmer.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 53/13 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering

KR 54/13 Statsbudsjettet 2015 – Ressursbehov for Den norske kirke

Sammendrag

Kirkerådet skal primo januar 2014 melde inn behov for satsinger på statsbudsjettet for 2015.

Målet med dokumentet er å peke på mange viktige utviklingsbehov i Den norske kirke. Dette har konsekvenser for driftsrammene fremover. Behov og utvikling kan ikke realiseres uten at de økonomiske rammebetingelsene bedres. Disse må løses i et flerårig perspektiv. Stortinget har vedtatt to store reformer som betyr mye for kirken og kirkens forhold til staten og medlemmene.

Trosopplæringsreformen ble vedtatt i 2003 og skulle gjennomføres i løpet av en tidsperiode på fem til ti år. Målet med reformen er at alle døpte barn skal tilbys trosopplæring i sin lokale menighet. Opptappingsplanen som fulgte vedtaket om trosopplæringsreformen innebar at man i 2013 skulle nå en årlig finansiering på 250 millioner kroner (2003-kroner). Finansieringen ved utgangen av 2013 var på 234,2 millioner. I Prop 1 i forslag til statsbudsjett er det foreslått en økning til 302,5 millioner kr, samtidig ble reformen beskrevet slik at den med denne økningen var fullfinansiert. Kirkerådet har i brev til den nye ministeren i departementet bedt om ytterligere 37,5 millioner kr slik at de samlede bevilgninger kommer opp i 340 millioner kr. Reduksjonen i forhold til tidligere beregninger har sammenheng med at antall døpte i aldersgruppen er godt noe ned. Med denne økningen vil reformen være finansiert. Forslaget ble ikke tatt inn i tilleggsproposisjonen, men i drøftingene med Venstre og KRF i Stortinget ble rammen utvidet med 15 millioner kr, hvorav ca. 13,3 millioner kr tilfaller Den norske kirke. Tildelingen er dermed på 315, 8 millioner kr.

Grunnlovsendringene. Kirkeforliket, som ble vedtatt i april 2008, dannet grunnlaget for de siste endringene i relasjonen mellom stat og kirke. Grunnloven ble endret i mai 2012 og berører dermed grunnleggende demokratiske forhold i samfunnet.

Med kirkens 3,8 millioner medlemmer har endringene konsekvenser for et høyere antall mennesker enn de fleste andre reformer. For å følge opp den positive utviklingen fra kirkevalgene i 2009 og 2011 er det behov for nye midler til kirkevalget i 2015, allerede fra 2014. Det søkes derfor om at midler kan forskutteres i revidert budsjett 2014.

Den nye § 16 i Grunnloven forutsetter at Den norske kirke skal videreføres som Norges folkekirke og som sådan understøttes av det offentlige. Det er etter grunnlovsendringene etablert en rettstilstand for Den norske kirke som har en midlertidig karakter. Kirkemøtet har i sak KM 10/11 pekt på at Den norske kirke raskt må etableres som et eget rettssubjekt og at arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig ansatte må overføres til kirken. Kirkerådet har igangsatt oppfølgende arbeid med dette, og har av Kirkemøtet fått mandat til å utarbeide grunnleggende veivalg for fremtidig kirkelig organisering.

Fortsatt er det store behov for å følge opp IKT-satsingen i Den norske kirke. Det er også store behov for økt finansiering til de mange andre nye oppgaver som Den norske kirke må overta fra staten. Dette krever ny kompetanse på flere felt.

Kirkenettet og nye nettløsninger. I revidert budsjett i 2013 fikk Kirkerådet bevilget 13,3 mill kr til arbeidet med nye nettløsninger for medlemskommunikasjon og samhandling. Budsjettbehovet som har vært beskrevet til statsbudsjettene i 2012 og 2013 har vært på 25 mill. kr. Helhetlige IKT-løsninger bidrar til utviklingen av en mer fristilt og enhetlig organisasjon. I budsjettet for 2014 er det foreslått 9 millioner kr ekstra i budsjettforliket i Stortinget. Kirkerådet arbeider for å levere inter- og intranett innenfor denne ramme.

Hvis kirken skal kunne imøtekomme samfunnets forventninger om å være kirke for folk over hele landet, trengs tilstrekkelig og kompetent kirkelig betjening i alle sokn. Bispedømmerådene er opptatt av at alle menigheter i Den norske kirke skal være betjent av prest. Bispedømmene ønsker å bedre betjeningen mange steder. Det fremmes derfor også i dette budsjettforslaget oppretting av nye prestestillinger.

Diakoner og prester utøver et mangfoldig og viktig arbeid i lokalsamfunnet. Dette er viktig forutsetning for at Den norske kirke fortsatt skal være en levende folkekirke. Derfor er det også behov for en økning av antall diakoner.

Forslag til vedtak

Kirkerådet fremmer følgende forslag til statsbudsjettet for 2015 i prioritert rekkefølge:

1. Omstillinger i Den norske kirke	kr 94 500 000
2. Flere prestestillinger	kr 30 000 000
3. Økte midler til tilskuddsforvaltningen på post 77.....	kr 20 000 000

OVF (Opplysningsvesenets fond) Kirkens/Kirkerådets tilskudd fra OVF økes med 14,5 mill.kr i 2015 til kr 40 000 000.

Trosopplæringsreformen ansees fullfinansiert i 2014 under forutsetning av at tilskuddet blir justert for lønns- og prisstigning i årene fremover.

Kirkevalget 2015 forutsettes prisjustert finansiert med kr 78 mill

På bakgrunn av debatten i Kirkerådet ble følgende omforent forslag til vedtak fremmet: Trosopplæringsreformene er ikke fullfinansiert i 2014. Dette forutsetter ytterligere bevilgninger i kommende år.

På bakgrunn av ovennevnte forslag trakk administrasjonen sitt forslag til vedtak.

KR 54/13 Vedtak:

Kirkerådet fremmer følgende forslag til statsbudsjettet for 2015 i prioritert rekkefølge:

1. Omstillinger i Den norske kirke	kr 94 500 000
2. Flere prestestillinger	kr 30 000 000
3. Økte midler til tilskuddsforvaltningen på post 77.....	kr 20 000 000

OVF (Opplysningsvesenets fond) Kirkens/Kirkerådets tilskudd fra OVF økes med 14,5 mill.kr i 2015 til kr 40 000 000.

Trosopplæringsreformen er ikke fullfinansiert i 2014. Dette forutsetter ytterligere bevilgninger i kommende år.

Kirkevalget 2015 forutsettes prisjustert finansiert med kr 78 mill.

Sammendrag

Kirkerådets budsjett skal dekke virksomheten i Kirkerådet, Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd. Driftsbevilgningene tildeles fra kap. 0340 post 01 i statsbudsjettet. Statsbudsjettet vedtas i Stortinget i desember etter at Kirkerådet har hatt sitt møte. Endelig tildelingsbrev til Kirkerådet utstedes først på nyåret.

Budsjettet er utarbeidet på grunnlag av foreløpig tildelingsbrev av 13. november 2013. Budsjettet har en inntektsramme på kr 7 020 000 og utgiftsramme på kr 69 800 000 et nettobeløp på kr 62 780 000 som tilsvarer rammene i foreløpig tildelingsbrev. I tillegg er hensyntatt mindreforbruket av tildelingen til Kirkenettet med kr. 7 000 000 og en lovet tildeling til det samme på kr. 8 800 000.

I budsjettet for 2014 er det innarbeidet møtegodtgjørelse til Kirkerådets medlemmer i.h.t. vedtak i sak KR 12/13 pkt. 3.

Budsjettet er i balanse.

Forslag til vedtak:

Kirkerådet vedtar de fremlagte budsjetttrammene for 2014 for de enkelte avdelingene i Mellomkirkelig råds, Samisk kirkeråds og Kirkerådets virksomhet.

Saksordfører Dag Jostein Fjærvoll fremsatte følgende forslag som ble oversendt administrasjonen uten realitetsbehandling:

Med referanse til Samisk kirkeråds vedtak i sak *SKR 36/14 Eventuelt* innarbeides det forslag til møtegodtgjørelse fra SKR og MKR i budsjettet for 2015.

KR 55/13 Vedtak:

Kirkerådet vedtar de fremlagte budsjetttrammene for 2014 for de enkelte avdelingene i Mellomkirkelig råds, Samisk kirkeråds og Kirkerådets virksomhet.

Enstemmig vedtatt

KR 56/13 Evaluering Klimavalg 2013

Sammendrag

Kirkerådet har deltatt i planleggingen og gjennomføringen av kampanjen Klimavalg 2013, og har vært del av kampanjens arbeidsutvalg fra oppstart til slutt. Kampanjen ble formelt avsluttet med stortingsvalget 9. september 2013. De tilsluttede organisasjonene er invitert til å drøfte en eventuell fortsettelse av samarbeidet fremover.

Dette saksdokumentet gir en beskrivelse av kampanjens bakgrunn, innhold og gjennomføring, med spesielt fokus på Den norske kirkes deltakelse og engasjement. Forhistorien for den brede kirkelige deltakelsen belyses også, og det gjøres rede for hvordan sentrale personer, grupper og organisasjoner fra kirkelig hold evaluerer deltakelsen i etterkant av kampanjen. En evaluering av Den norske kirkes deltakelse i Klimavalg 2013 utført av Burson-Marsteller følger vedlagt.

Evalueringens konklusjon er at det i meget høy grad var overenstemmelse mellom kampanjens mål og Den norske kirkes og Skaperverk og Bærekrafts mål for sitt klimaengasjement. Samarbeid med andre og de kirkelige aktørene seg imellom, er blitt styrket betraktelig. Den kirkelige argumentasjon og begrunnelse for vern av skaperverket var etterspurt i kampanjen. Det var godt rom for kirkens eget språk. Denne typen kampanje, med så brede allianser av forskjellige organisasjoner, er krevende. Gevinsten er at det styrker klimasaken og troverdigheten i kirkens engasjement.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar evalueringen av Kirkerådets og Skaperverk og bærekrafts deltakelse i kampanjen Klimavalg 2013 til orientering.
2. Kirkerådet er glad for at dette kirkelige engasjementet bærer frukter og blir satt pris på, ikke minst at det også styrker det kirkelige samarbeid for vern om skaperverket og kampen for rettferdighet. Kirkerådet er glade for at flere kirkelig aktører har engasjert seg og deltatt i denne kampanjen. Dette styrker saken og kirkens troverdighet.
3. Kirkerådet vil understreke at et bredt folkelig samarbeid i spørsmålet om klima og miljø er helt avgjørende for å skape nødvendige politiske handlingsrom.
4. Kirkerådet ønsker at både Den norske kirke og samarbeidsprosjektet Skaperverk og Bærekraft fastholder og intensiverer sitt klimaengasjement og fortsetter å samarbeide bredt med ulike aktører i arbeidet med klimaspørsmål.
5. Kirkerådet vil vurdere kritisk hvilke aktiviteter og aksjoner som er hensiktsmessige og formålstjenlige for arbeidet med klimaspørsmål.

Kirkerådet vedtok å gi sin tilslutning til vedtak fattet i MKR sak 41/13 Klimavalg 2013

Evaluerings.

1. Mellomkirkelig råd tar evalueringen av Kirkerådets og Skaperverk og bærekrafts deltakelse i kampanjen Klimavalg 2013 til orientering.
2. Mellomkirkelig råd har følgende forslag til endret vedtak i Kirkerådet:
 1. Kirkerådet tar evalueringen av Kirkerådets og Skaperverk og bærekrafts deltakelse i kampanjen «Klimavalg 2013» til orientering.
 2. Kirkerådet er glad for at dette engasjementet styrker det kirkelige samarbeidet for vern om skaperverket og kampen for rettferdighet. Kirkerådet er glad for at så mange kirkelige aktører har engasjert seg og deltatt i denne kampanjen. Dette styrker klimasaken og kirkenes felles vitnesbyrd om vern av skaperverket.
 3. Kirkerådet har forståelse for at deltakelse i en så bred allianse som «Klimavalg2013» medfører at Den norske kirke ikke kan styre alle initiativ. Enkelte elementer i kampanjen var kontroversielle og ble oppfattet som partipolitisk stillingtagen. Kirkerådet vil likevel understreke at et bredt folkelig samarbeid i spørsmålet om klima og miljø er helt avgjørende for å skape nødvendige politiske handling.
 4. Kirkerådet ønsker at både Den norske kirke og samarbeidsprosjektet Skaperverk og Bærekraft fastholder og intensiverer sitt klimaengasjement. Kirkerådet vil understreke viktigheten av at vi som kirke er bevisste på våre spesifikke kristne bidrag i klimaarbeidet. Kirken må ta i bruk både et allment politisk, men også kirkelig teologisk og etisk språk ut i fra de ulike kontekstene vi kommuniserer i.
 5. Kirkerådet vil vurdere kritisk hvilke aktiviteter og aksjoner som er hensiktsmessige og formålstjenlige for arbeidet med klimaspørsmål.

KR 56/13 Vedtak:

1. Kirkerådet tar evalueringen av Kirkerådets og Skaperverk og bærekrafts deltakelse i kampanjen «Klimavalg 2013» til orientering.
2. Kirkerådet er glad for at dette engasjementet styrker det kirkelige samarbeidet for vern om skaperverket og kampen for rettferdighet. Kirkerådet er glad for at så mange kirkelige aktører har engasjert seg og deltatt i denne kampanjen. Dette styrker klimasaken og kirkenes felles vitnesbyrd om vern av skaperverket.
3. Kirkerådet har forståelse for at deltakelse i en så bred allianse som «Klimavalg2013» medfører at Den norske kirke ikke kan styre alle initiativ. Enkelte elementer i kampanjen var kontroversielle og ble oppfattet som partipolitisk stillingtagen. Kirkerådet vil likevel understreke at et bredt folkelig

samarbeid i spørsmålet om klima og miljø er helt avgjørende for å skape nødvendige politiske handling.

4. Kirkerådet ønsker at både Den norske kirke og samarbeidsprosjektet Skaperverk og Bærekraft fastholder og intensiverer sitt klimaengasjement. Kirkerådet vil understreke viktigheten av at vi som kirke er bevisste på våre spesifikke kristne bidrag i klimaarbeidet. Kirken må ta i bruk både et allment politisk, men også kirkelig teologisk og etisk språk ut i fra de ulike kontekstene vi kommuniserer i.
5. Kirkerådet vil vurdere kritisk hvilke aktiviteter og aksjoner som er hensiktsmessige og formålstjenlige for arbeidet med klimaspørsmål.

Enstemmig vedtatt

KR 57/13 Ny interninstruks for økonomiforvaltningen i Kirkerådet

Sammendrag

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet fastsatte ny virksomhets- og økonomiinstruks for Kirkerådet 31. januar 2013. Denne erstattet økonomiinstruks som ble fastsatt 15. november 2004. Kirkerådet er, som en følge av dette, bedt om å oppdatere interninstruks for økonomiforvaltning innen 31. desember 2013.

Instruksen bygger fortsatt på reglement for økonomistyring i staten, som ble fastsatt 12. desember 2003 og siste gang revidert 18. september 2013. Reglementet er på 73 sider og finnes på:

http://www.regjeringen.no/Upload/FIN/Vedlegg/okstyring/Reglement_for_ekonomistyring_i_stat_en.pdf.

Det har skjedd en rekke endringer i regelverket i staten de siste årene. Disse har fulgt to hovedlinjer: 1) Økt vekt på rammestyring og delegering. 2) Mer resultatorientert og formålsrettet budsjettering.

I denne perioden har Kirkerådet bl.a. tatt i bruk elektronisk betalingsformidling og e-faktura med elektronisk attestasjon.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar ny interninstruks for økonomiforvaltningen

KR 57/13 Vedtak:

Kirkerådet vedtar ny interninstruks for økonomiforvaltningen

Enstemmig vedtatt

KR 58/13 Delegasjon av Kirkemøtets behandlingsansvar for Den norske kirkes medlemsregister

Sammendrag

Kirkemøtet har i henhold til Medlemsregisterforskriften § 4 det formelle ansvaret som behandlingsansvarlig for Den norske kirkes medlemsregister. Behandlingsansvar betegner en formell posisjon og innebærer en rekke plikter i loven. Kirkerådet med dets direktør ivaretar i dag oppgavene som er tillagt den databehandlingsansvarlige.

For å tydeliggjøre at Kirkemøtet som behandlingsansvarlig har overført den kompetanse og myndighet til å utføre de oppgaver som er tillagt den behandlingsansvarlige til Kirkerådet, legger Kirkerådet frem et forslag om delegasjonsvedtak for Kirkemøtet. Delegasjonen er spesielt viktig så Kirkerådet får et avklart mandat for inngåelse av fremtidige databehandleravtaler.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet 2014 å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtets behandlingsansvar for Den norske kirkes medlemsregister delegeres til Kirkerådet.

KR 58/13 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet 2014 å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtets behandlingsansvar for Den norske kirkes medlemsregister delegeres til Kirkerådet.

Enstemmig vedtatt

Sammendrag

Kirkemøtet i 2011 la opp til at etter utløpet av kirkeforliket, bør Den norske kirkes formelle læregrunnlag forankres i vedtak fattet av Kirkemøtet selv. Kirkerådet følger opp dette ved første mulige høve i form av en sak for Kirkemøtet i 2014. Kirkerådet foreslår at Kirkemøtet i 2014 treffer de nødvendige vedtak knyttet til prosessuelle spørsmål samt legger enkelte føringer for arbeidet frem til en sak i 2015, der Kirkemøtet kan treffe vedtak der det bekrefter Den norske kirkes læregrunnlag.

Kirkerådet foreslår at læregrunnlaget skal inngå i et nytt, øvre regelverk for Den norske kirke. Det foreslåtte navnet er *Den norske kirkes grunnlag*. Dette regelverket skal – slik Kirkemøtet i 2006 og 2007 har uttalt – bli en slags «Grunnlov» for kirken. Her skal kun tas med det som er av overordnet betydning for kirken. Bare dette bør være beskyttet av særlige endringsregler. Nettopp derfor bør ikke hele den fremtidige kirkeordningen tas inn her. I dagens rettslige situasjon er det heller ikke mulig.

Saksfremlegget utdyper hvilke typer emner som kan tenkes å inngå i et slikt regelverk – herunder i form av en første skisse til illustrasjon. Videre gis en presentasjon av den videre saksbehandling frem til Kirkemøtet i 2015.

Forslag til vedtak

Kirkerådet oversender sak om Den norske kirkes grunnlag til første gangs behandling i Kirkemøtet 2014.

Med tanke på behandlingen av saken på Kirkemøtet i 2015, anbefaler Kirkerådet at Kirkemøtet i 2014 treffer følgende vedtak:

Kirkemøtet ber om å få saken tilbake i 2015 i form av et begrunnet forslag til konkret regelverk.

1. For at regelverket skal bli vedtatt av Kirkemøtet, kreves minst to tredjedeler av stemmene.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om å basere saksfremlegget i 2015 på innspillene fra en høring Kirkerådet iverksetter. Denne høringen skal søke å besvare spørsmålet om hvilke emner regelverket bør omfatte samt det nærmere innhold i regelverket.

Etter nevnte høring og før saken fremmes for Kirkemøtet i 2015 skal *sakens læremessige del* forelegges Bispemøtet i tråd med Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 første ledd.

Erling Birkedal fremmet følgende forslag til vedtak:

1. Kirkerådet oversender sak om Den norske kirkes grunnlag til første gangs behandling i Kirkemøtet 2014. Det sentrale innholdet i saken er en stadfestelse av Dnks læregrunnlag og noen overordnede prinsipper for Dnks virksomhet, ut fra grunnloven § 16, som utgangspunkt for arbeid med kirkeordningen.
2. Med tanke på behandlingen av saken på Kirkemøtet i 2015, anbefaler Kirkerådet at Kirkemøtet 2014 treffer følgende vedtak:
Kirkemøtet ber om å få saken tilbake i 2015 i form av et begrunnet forslag til Dnks grunnlag.
3. Det gjennomføres en høring før saken fremmes for KM 2015, og sakens læremessige del forelegges Bispemøtet.

Forslaget følger protokollen

Svein Arne Lindø fremmet følgende forslag til vedtak: På bakgrunn av samtalen legges saken frem for Kirkerådet i møte i februar 2014 med tanke på sluttbehandling for oversendelse til Kirkemøtet 2014.
Enstemmig vedtatt.

KR 59/13 Vedtak:

På bakgrunn av samtalen legges saken frem for Kirkerådet i møte i februar 2014 med tanke på sluttbehandling for oversendelse til Kirkemøtet 2014.

Enstemmig vedtatt

KR 60/13 Den norske kirke og menneskerettighetene

Sammendrag

Etter anbefaling fra Mellomkirkelig råds møte 19.-20. september 2013 ba Kirkerådet i sitt møte 26.-27. september om at Kirkemøtet behandler saken *Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene* i 2014, basert på utredningen *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene* som da ble presentert for rådene. Begge rådene ga innspill til innholdet i sakspapir og forslag til vedtak for Kirkemøtet. Kirkerådet får nå saken til 2. gangs behandling og bes om å gi respons til forslag til vedtak og sakspapir før det oversendes Kirkemøtet. Mellomkirkelig råd vil behandle saken i sitt møte 27.-28. november.

Grunnlaget for saken er utredningen *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene* som er forfattet av Mellomkirkelig råds menneskerettighetsutvalg på bestilling fra Mellomkirkelig råds møte i mars 2013. Dokumentet drøfter hvordan Den norske kirke i dag utfordres av det internasjonale menneskerettighets-systemet, og hvordan en kirkelig respons bør innrettes.

Forslag til vedtak Kirkerådet

Kirkerådet ber om at den framlagte saksfremstillingen og forslaget til vedtak legges frem til behandling på Kirkemøtet 2014, med følgende endringer/tillegg:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Den kristne tro på at mennesket er skapt i Guds bilde er uttrykk for en radikal likeverdstankegang. De universelle menneskerettighetene som er til for å beskytte mennesker mot overgrep og undertrykking, kan tolkes i lys av den kristne tro som et uttrykk for menneskets ukrenkelighet og likeverd.
2. Verdenserklæringen om menneskerettighetene og FNs menneskerettighetssystem er uttrykk for en internasjonal enighet om spesifikke rettigheter som et felles normgrunnlag på tvers av religion og livssyn eller politisk ideologi. Ulike religioner og livssyn vil kunne ha ulik teologisk tolkning av, eller begrunnelse for, menneskerettighetene, men likevel kunne enes om disse rettighetene. Menneskerettigheter kan dermed være et område som egner seg godt for dialog og samarbeid på tvers av livssyn og ideologi.
3. Menneskerettighetssystemet er et godt verktøy i kampen for menneskers verdighet og for rettferdighet. Det at statene har forpliktet seg på menneskerettighetene, gir dem en sterk og unik legitimitet. Menneskerettssystemet har også instrumenter som gjør det mulig å holde stater ansvarlige når rettighetene brytes.
4. Kirkemøtet ser menneskerettighetene som både en juridisk og en moralsk kategori:
 - Menneskerettigheter som *juridisk kategori* forplikter først og fremst stater. Kirkemøtet vil understreke hver enkelt stats ansvar for å respektere, beskytte og oppfylle menneskerettighetene, slik de er uttrykt i Verdenserklæringen om menneskerettigheter og de ulike menneskerettighetskonvensjonene.
 - Menneskerettigheter som moralsk kategori forplikter både hver enkelt kristen og kirken som sivilsamfunnsinstitusjon. Kirkens rolle som moralsk pliktberer har ulike dimensjoner:
 - *Respektere* menneskerettighetene: Kirken har ansvar for å sørge for at kirken selv ikke er ansvarlig for menneskerettighetsbrudd. Dette innebærer

også at dersom andre kirker eller kirkelige aktører begår menneskerettighetsbrudd, har Den norske kirke et spesielt ansvar for å ta oppgjør med dette.

- *Beskytte og oppfylle* menneskerettighetene: Med utgangspunkt i en forståelse av kirken som en aktør i sivilsamfunnet, er kirkens rolle å holde den juridiske pliktbereren til ansvar for å beskytte og oppfylle menneskerettighetene. Både profetisk tale (maktkritikk) og advocacy (beslutningspåvirkning) er aktuelle metoder her. Advocacy vil også innebære å styrke rettighetsholderens evne til selv å kjempe for sine rettigheter.

5. Kirkemøtet anbefaler at dokumentet *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene* legges til grunn for refleksjon, strategiutvikling og handling for menneskerettighetene i Den norske kirke.
6. **Kirkemøtet ber de sentralkirkelige råd om** å la respekten for menneskerettighetene prege kirkelig arbeid, inkludert å:
 - Videreutvikle den menneskerettslige tilnærmingen til diakoni med utgangspunkt i Plan for diakoni i Den norske kirke.
 - Arbeide videre med hvordan et menneskerettslig perspektiv kan integreres i trosopplæringen.
 - Vurdere hvordan Kirkemøtets vedtak og dokumentet *Sett undertrykte fri!* kan brukes til å styrke arbeidet for menneskerettigheter på menighetsnivå, og om det er behov for å utvikle nye menighetspedagogiske ressurser på dette området.
 - Legge følgende kriterier for prioriteringer til grunn for Den norske kirkes menneskerettighetsarbeid¹:

1. Der kristen tro brukes for å legitimere menneskerettighetsbrudd, eller der kirken selv står ansvarlig for overgrep

I tilfeller der de som bryter menneskerettighetene, gjør dette med henvisning til kristen tro, påhviler det kristne kirker et spesielt ansvar for å kritisere dette og kjempe for menneskerettighetene. Menneskerettighetsbrudd som skjer i en kirkelig kontekst, eller der kirker eller kirkelige representanter konkret er overgripere, er også spesielt alvorlig fordi effekten kan være at de kirkelige rammene gir en slags legitimering av overgrep. Slike saker bør ha høy prioritet for Den norske kirke. Dette gjelder selvfølgelig i enda større grad dersom vår egen kirke er ansvarlig (eller medansvarlig) for rettighetsbrudd. Også i saksområder der Den norske kirke selv tidligere har vært ansvarlig for menneskerettighetsbrudd, har kirken et ekstra ansvar.

¹ Kriteriene er ikke listet i prioritert rekkefølge.

2. Henvendelser fra økumeniske organisasjoner som Den norske kirke er medlem av, samt henvendelser fra andre kristne kirker og organisasjoner

Som medlem i internasjonale økumeniske organisasjoner har Den norske kirke en sterk institusjonell og moralsk forpliktelse til å følge opp utfordringer som kommer til oss fra andre kirker gjennom disse organisasjonene. Samtidig har Den norske kirke gjennom medlemskapet i de økumeniske organisasjonene en mulighet for å arbeide sammen i et globalt økumenisk fellesskap og dermed ha større gjennomslag. Også andre henvendelser fra kirker og kristne trossøsken andre steder i verden har krav på vår oppmerksomhet, selv om slike henvendelser må vurderes på selvstendig grunnlag.

3. Saker som glemmes av andre og ikke er på dagsorden internasjonalt

Noen saker faller utenom både medias søkelys og den politiske dagsorden, til tross for graverende og omfattende krenkelser av menneskerettighetene. Dette kan i seg selv være en grunn til at kirken skal ta opp en sak. Jesu lære gir kristne og kirken et spesielt ansvar for å ta vare på de aller mest marginaliserte. Dette punktet innebærer også en forpliktelse til å holde seg bredt orientert om menneskerettighetssituasjonen i verden.

4. Omfang av rettighetsbrudd

Selv om hver enkelthendelse av rettighetsbrudd i prinsippet har krav på oppmerksomhet og engasjement, er det rimelig at omfanget av problemet, dvs. hvor mange som rammes av en situasjon, gjelder som ett av flere kriterier for hvor man skal sette inn mest ressurser. En for streng bruk av dette kriteriet over alle andre vil føre til en kald utilitarisme som legitimerer å snu ansiktet bort fra urett som rammer enkeltmennesker fordi «det er mange flere som lider andre steder», evt. «folk har det verre andre steder». Ignorerer vi derimot dette kriteriet helt, risikerer vi å overse store rettighetsbrudd som rammer store mengder mennesker fordi de befinner seg utenfor det umiddelbare synsfeltet.

5. Særlig grove og sammensatte menneskerettighetsbrudd

Mange steder i verden er mennesker utsatt for brudd på en rekke menneskerettigheter samtidig, og deres situasjon vil fremstå som spesielt graverende. Slike situasjoner kjennetegnes også ofte av en mangel på muligheter til å kjempe for sine egne rettigheter. Eksempler på dette er slaveri eller tilfeller der mennesker lever under slavelignende forhold. I slike situasjoner vil kirkens ansvar for å spille en "talsmannsrolle" og gjøre mennesker i stand til selv å kjempe for sine rettigheter, være ekstra stor.

6. Saker der den norske stat eller andre norske aktører er ansvarlige for menneskerettighetsbrudd

Dersom norske myndigheter eller andre norske aktører kan sies å være ansvarlige for, eller medansvarlige for, at menneskers rettigheter brytes enten i Norge eller andre steder i verden, har både den enkelte norske borger og kirken som en del av det norske sivilsamfunnet et ansvar for å påvirke myndighetene til å respektere menneskers rettigheter. En grunn til dette er etisk: Myndighetene i Norge handler

«på vegne av» befolkningen, og som del av et demokratisk samfunn har vi både mulighet og ansvar for å påvirke det myndighetene gjør på vegne av landet. Rent pragmatisk sett vil det også som oftest være langt lettere for Den norske kirke å påvirke norske myndigheters adferd enn å påvirke andre lands aktører. Også der andre norske aktører er involvert i menneskerettighetsbrudd, vil det gi kirken i Norge et spesielt ansvar og en mulighet for å påvirke.

7. Mulighet for gjennomslag

Dersom menneskerettighetsengasjementet ikke er rent teoretisk, men har en klar endringsagenda, blir vurderinger av hvor og hvordan vi som kirkelige aktører i størst grad har mulighet til gjennomslag, et sentralt kriterium for hvor vi skal sette inn innsatsen. Hva som bestemmer muligheten til gjennomslag, vil kunne endre seg over tid og mellom ulike situasjoner, men noen faktorer kan være:

- Nærhet til beslutningstakere (som for eksempel til norske myndigheter som nevnt over)
- Relasjon til berørte aktører, kjennskap til saksområde eller godt kirkelig eller annet nettverk
- Momentum i en sak: Oppmerksomhet om eller politisk bevegelse i en sak kan gjøre handlingsrommet for påvirkning større
- Saker der religiøs kompetanse og tilgang til et religiøst språk er en spesielt viktig ressurs

8. Geografisk og saklig bredde i det samlede engasjementet

Et helhetlig og troverdig menneskerettighetsarbeid fra Den norske kirke bør over tid representere en viss bredde både i type saker og i hvilke områder i verden man fokuserer på. Et slikt «breddekriterium» bør likevel ikke brukes til å hindre eller stoppe et arbeid som er vellykket, men heller inspirere til å rette blikket mot nye steder som kan ha blitt oversett tidligere.

7. Kirkemøtet oppfordrer den norske regjeringen til å:

- Ratifisere tilleggsprotokollene til disse tre konvensjonene: Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, Konvensjonen om barns rettigheter og Konvensjonen om menneskerettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Opprette en uavhengig nasjonal institusjon for menneskerettigheter, som får både mandat og tilstrekkelige ressurser til å være en effektiv pådriver for å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge
- Styrke arbeidet for menneskerettighetene internasjonalt, inkludert å bekjempe diskriminering på bakgrunn av kjønn, religion eller livssyn, nasjonalitet, etnisitet, kaste eller seksuell orientering.

På bakgrunn av protokoll fra MKR sak 35/13 gav Kirkerådet sin tilslutning til MKRs vedtak hvor det forelå noen få forslag til justeringer i forhold til den utsendte vedtaksteksten:

- Vedtakspunkt 4, andre strekpunkt:

Setningen «Både profetisk tale (maktkritikk) og advocacy (beslutningspåvirkning) er aktuelle metoder her» endres slik:

«Både maktkritikk og beslutningspåvirkning er aktuelle metoder her.»

- Vedtakspunkt 7, andre kulepunkt:
Tillegg i første setning: Opprette en uavhengig nasjonal institusjon, *underlagt Stortinget*, som får både mandat og tilstrekkelige ressurser til å være en effektiv pådriver for å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge. (Tillegg i kursiv).
- Sakspapiret bør, i avsnittet *Rettighetshaver og pliktbarer*, inneholde en noe grundigere redegjørelse for kirken som moralsk pliktbarer, og det anbefales å referere, eventuelt sitere, noe mer til utredningen *Sett undertrykte fri*.

KR 60/13 Vedtak:

1. Kirkerådet ber om at den framlagte saksfremstillingen og forslaget til vedtak legges frem til behandling på Kirkemøtet 2014.
2. Sakspapiret bør, i avsnittet *Rettighetshaver og pliktbarer*, inneholde en noe grundigere redegjørelse for kirken som moralsk pliktbarer, og det anbefales å referere, eventuelt sitere, noe mer til utredningen *Sett undertrykte fri*.
3. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:
 1. Den kristne tro på at mennesket er skapt i Guds bilde er uttrykk for en radikal likeverdstankegang. De universelle menneskerettighetene som er til for å beskytte mennesker mot overgrep og undertrykking, kan tolkes i lys av den kristne tro som et uttrykk for menneskets ukrenkelighet og likeverd.
 2. Verdenserklæringen om menneskerettighetene og FNs menneskerettighetssystem er uttrykk for en internasjonal enighet om spesifikke rettigheter som et felles normgrunnlag på tvers av religion og livssyn eller politisk ideologi. Ulike religioner og livssyn vil kunne ha ulik teologisk tolkning av, eller begrunnelse for, menneskerettighetene, men likevel kunne enes om disse rettighetene. Menneskerettigheter kan dermed være et område som egner seg godt for dialog og samarbeid på tvers av livssyn og ideologi.
 3. Menneskerettighetssystemet er et godt verktøy i kampen for menneskers verdighet og for rettferdighet. Det at statene har forpliktet seg på menneskerettighetene, gir dem en sterk og unik legitimitet. Menneskerettssystemet har også instrumenter som gjør det mulig å holde stater ansvarlige når rettighetene brytes.

4. Kirkemøtet ser menneskerettighetene som både en juridisk og en moralsk kategori:
- Menneskerettigheter som *juridisk kategori* forplikter først og fremst stater. Kirkemøtet vil understreke hver enkelt stats ansvar for å respektere, beskytte og oppfylle menneskerettighetene, slik de er uttrykt i Verdenserklæringen om menneskerettigheter og de ulike menneskerettighetskonvensjonene.
 - Menneskerettigheter som moralsk kategori forplikter både hver enkelt kristen og kirken som sivilsamfunnsinstitusjon. Kirkens rolle som moralsk pliktberer har ulike dimensjoner:
 - *Respektere* menneskerettighetene: Kirken har ansvar for å sørge for at kirken selv ikke er ansvarlig for menneskerettighetsbrudd. Dette innebærer også at dersom andre kirker eller kirkelige aktører begår menneskerettighetsbrudd, har Den norske kirke et spesielt ansvar for å ta oppgjør med dette.
 - *Beskytte og oppfylle* menneskerettighetene: Med utgangspunkt i en forståelse av kirken som en aktør i sivilsamfunnet, er kirkens rolle å holde den juridiske pliktbereren til ansvar for å beskytte og oppfylle menneskerettighetene. Både maktkritikk og beslutningspåvirkning er aktuelle metoder her.» Advocacy vil også innebære å styrke rettighetsholderens evne til selv å kjempe for sine rettigheter.
5. Kirkemøtet anbefaler at dokumentet *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene* legges til grunn for refleksjon, strategiutvikling og handling for menneskerettighetene i Den norske kirke.
6. **Kirkemøtet ber de sentralkirkelige råd om** å la respekten for menneskerettighetene prege kirkelig arbeid, inkludert å:
- Videreutvikle den menneskerettslige tilnærmingen til diakoni med utgangspunkt i Plan for diakoni i Den norske kirke.
 - Arbeide videre med hvordan et menneskerettslig perspektiv kan integreres i trosopplæringen.
 - Vurdere hvordan Kirkemøtets vedtak og dokumentet *Sett undertrykte fri!* kan brukes til å styrke arbeidet for menneskerettigheter på menighetsnivå, og om det er behov for å utvikle nye menighetspedagogiske ressurser på dette området.
 - Legge følgende kriterier for prioriteringer til grunn for Den norske kirkes menneskerettighetsarbeid²:

1. Der kristen tro brukes for å legitimere menneskerettighetsbrudd, eller der kirken selv står ansvarlig for overgrep

I tilfeller der de som bryter menneskerettighetene, gjør dette med henvisning til

² Kriteriene er ikke listet i prioritert rekkefølge.

kristen tro, påhviler det kristne kirker et spesielt ansvar for å kritisere dette og kjempe for menneskerettighetene. Menneskerettighetsbrudd som skjer i en kirkelig kontekst, eller der kirker eller kirkelige representanter konkret er overgripere, er også spesielt alvorlig fordi effekten kan være at de kirkelige rammene gir en slags legitimering av overgrep. Slike saker bør ha høy prioritet for Den norske kirke. Dette gjelder selvfølgelig i enda større grad dersom vår egen kirke er ansvarlig (eller medansvarlig) for rettighetsbrudd. Også i saksområder der Den norske kirke selv tidligere har vært ansvarlig for menneskerettighetsbrudd, har kirken et ekstra ansvar.

2. Henvendelser fra økumeniske organisasjoner som Den norske kirke er medlem av, samt henvendelser fra andre kristne kirker og organisasjoner

Som medlem i internasjonale økumeniske organisasjoner har Den norske kirke en sterk institusjonell og moralsk forpliktelse til å følge opp utfordringer som kommer til oss fra andre kirker gjennom disse organisasjonene. Samtidig har Den norske kirke gjennom medlemskapet i de økumeniske organisasjonene en mulighet for å arbeide sammen i et globalt økumenisk fellesskap og dermed ha større gjennomslag. Også andre henvendelser fra kirker og kristne trossøsken andre steder i verden har krav på vår oppmerksomhet, selv om slike henvendelser må vurderes på selvstendig grunnlag.

3. Saker som glemmes av andre og ikke er på dagsorden internasjonalt

Noen saker faller utenom både medias søkelys og den politiske dagsorden, til tross for graverende og omfattende krenkelser av menneskerettighetene. Dette kan i seg selv være en grunn til at kirken skal ta opp en sak. Jesu lære gir kristne og kirken et spesielt ansvar for å ta vare på de aller mest marginaliserte. Dette punktet innebærer også en forpliktelse til å holde seg bredt orientert om menneskerettighetssituasjonen i verden.

4. Omfang av rettighetsbrudd

Selv om hver enkelthendelse av rettighetsbrudd i prinsippet har krav på oppmerksomhet og engasjement, er det rimelig at omfanget av problemet, dvs. hvor mange som rammes av en situasjon, gjelder som ett av flere kriterier for hvor man skal sette inn mest ressurser. En for streng bruk av dette kriteriet over alle andre vil føre til en kald utilitarisme som legitimerer å snu ansiktet bort fra urett som rammer enkeltmennesker fordi «det er mange flere som lider andre steder», evt. «folk har det verre andre steder». Ignorerer vi derimot dette kriteriet helt, risikerer vi å overse store rettighetsbrudd som rammer store mengder mennesker fordi de befinner seg utenfor det umiddelbare synsfeltet.

5. Særlig grove og sammensatte menneskerettighetsbrudd

Mange steder i verden er mennesker utsatt for brudd på en rekke menneskerettigheter samtidig, og deres situasjon vil fremstå som spesielt graverende. Slike situasjoner kjennetegnes også ofte av en mangel på muligheter til å kjempe for sine egne rettigheter. Eksempler på dette er slaveri eller tilfeller der mennesker lever under slavelignende forhold. I slike situasjoner vil kirkens ansvar for å spille en "talsmannsrolle" og gjøre mennesker i stand til selv å kjempe for sine rettigheter, være ekstra stor.

6. Saker der den norske stat eller andre norske aktører er ansvarlige for menneskerettighetsbrudd

Dersom norske myndigheter eller andre norske aktører kan sies å være ansvarlige for, eller medansvarlige for, at menneskers rettigheter brytes enten i Norge eller andre steder i verden, har både den enkelte norske borger og kirken som en del av det norske sivilsamfunnet et ansvar for å påvirke myndighetene til å respektere menneskers rettigheter. En grunn til dette er etisk: Myndighetene i Norge handler «på vegne av» befolkningen, og som del av et demokratisk samfunn har vi både mulighet og ansvar for å påvirke det myndighetene gjør på vegne av landet. Rent pragmatisk sett vil det også som oftest være langt lettere for Den norske kirke å påvirke norske myndigheters adferd enn å påvirke andre lands aktører. Også der andre norske aktører er involvert i menneskerettighetsbrudd, vil det gi kirken i Norge et spesielt ansvar og en mulighet for å påvirke.

7. Mulighet for gjennomslag

Dersom menneskerettighetsengasjementet ikke er rent teoretisk, men har en klar endringsagenda, blir vurderinger av hvor og hvordan vi som kirkelige aktører i størst grad har mulighet til gjennomslag, et sentralt kriterium for hvor vi skal sette inn innsatsen. Hva som bestemmer muligheten til gjennomslag, vil kunne endre seg over tid og mellom ulike situasjoner, men noen faktorer kan være:

- Nærhet til beslutningstakere (som for eksempel til norske myndigheter som nevnt over)
- Relasjon til berørte aktører, kjennskap til saksområde eller godt kirkelig eller annet nettverk
- Momentum i en sak: Oppmerksomhet om eller politisk bevegelse i en sak kan gjøre handlingsrommet for påvirkning større
- Saker der religiøs kompetanse og tilgang til et religiøst språk er en spesielt viktig ressurs

8. Geografisk og saklig bredde i det samlede engasjementet

Et helhetlig og troverdig menneskerettighetsarbeid fra Den norske kirke bør over tid representere en viss bredde både i type saker og i hvilke områder i verden man fokuserer på. Et slikt «breddekriterium» bør likevel ikke brukes til å hindre eller stoppe et arbeid som er vellykket, men heller inspirere til å rette blikket mot nye steder som kan ha blitt oversett tidligere.

7. Kirkemøtet oppfordrer den norske regjeringen til å:

- Ratifisere tilleggsprotokollene til disse tre konvensjonene: Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, Konvensjonen om barns rettigheter og Konvensjonen om menneskerettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Opprette en uavhengig nasjonal institusjon for menneskerettigheter, underlagt Stortinget, som får både mandat og tilstrekkelige ressurser til å være en effektiv pådriver for å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge.
- Styrke arbeidet for menneskerettighetene internasjonalt, inkludert å bekjempe diskriminering på bakgrunn av kjønn, religion eller livssyn, nasjonalitet, etnisitet, kaste eller seksuell orientering.

KR 61/13 Styrking av kirkens kunst- og kulturarbeid

Sammendrag

På bakgrunn av vedtaket i sak KM 07/05 *Kunsten å være kirke* – Kulturmelding for Den norske kirke, har Kirkerådet og Kirkerådets sekretariat arbeidet med oppfølging av saken gjennom å utrede etableringen av regionale sentre og presentert dette behovet overfor Stortingets familie- og kulturkomité i 2006, 2007 og 2008. Arbeidet resulterte i at kirken – over statsbudsjettene i perioden 2009-2010 – fikk tilsammen 12 kulturrådgiverstillinger, sentralt og regionalt, i stedet for regionale kirkelige kultursentre. Siste kulturrådgiver ble tilsatt februar 2011. Bispedømmene skal ivareta et spisskompetansefelt innen kunst og kultur. Dette gjøres på ulike måter.

Innenfor perioden 2005/2009/2013 har vi fått Kulturløftet I, II og III foruten Kulturloven. Dette har styrket nasjonens kunst- og kulturliv økonomisk, strukturelt og lovmessig. Den eksakte effekten av kirkens kulturrådgivere, er vanskelig å dokumentere da ansettelsene inngår i en periode hvor det fra regjeringens side har vært satset store ressurser på norsk kulturliv.

Innen det kirkelige konsert- og arrangementsfeltet har antall publikummere i deler av denne perioden økt fra nesten 1,4 millioner i 2009 til drøye 1,5 millioner i 2012. Disse har gått på i underkant av 11000 arrangement i 2009 til i underkant av 12 000 arrangement i 2012. Økningen skjer hovedsakelig i arrangement av andre enn menigheten og gjelder særlig konserter hvor julekonsertene trolig inngår. På korsiden har det vært en jevn nedgang fra 2005 til i dag. Kirkemusikkfeltet trenger styrking administrativt i Kirkerådets sekretariat og ved bispedømmekontorene for å følge opp *Plan for kirkemusikk*, men også generelt ved domkirkene og landet for øvrig. Kirkebygg og kirkekunst trenger også å få styrket sin bemanning sentralt i kirken da det for tiden bygges mange kirker, og det er et stort behov for rehabilitering og vern av eksisterende bygg og kunst.

Satser Den norske kirke på å få styrket dens to kunstfaglige grunnpilarer – kirkemusikk og kirkebygg med interiør og visuell kunst – i første omgang innenfor neste fireårsperiode 2015-2019 med stillinger, fagkunnskap, et utvidet samarbeidsnettverk og arrangement, vil andre kunstneriske uttrykk kunne følge i kjølvannet av disse. Kirken vil med det beholde sin posisjon som en betydelig aktør innen kunst og kultur, men også være blant de fremste bestillere og aktører for bestillingsverk og utsmykningsoppdrag. En slik satsing vil samtidig være i tråd med oppdraget Den norske kirke fikk i tildelingsbrevet i 2009 da vi fikk kulturrådgiverstillingene. Det vil også være i tråd med kirkens plass i det allmenne kulturliv, Kulturløftet III – inkl. Kulturloven.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber sekretariat om :

1. å følge opp krav om stillinger og ressurser innen kirkemusikk, kirkebygg og kirkekunst nasjonalt og regionalt overfor bevilgende myndigheter i forbindelse med at Regjeringen fremmer en stortingsmelding om saken.
2. å følge opp St.meld. 23 (2011-2012) *Visuell kunst* pkt. 9.5 om økt bruk av visuell kunst i kirkerommet og i kirkelig virksomhet forøvrig, i samarbeid med KORO (Kunst i offentlige rom).
3. å sikre at alle ledd i Den norske kirke kjenner til Kulturløftet III og Kulturloven som skal gi kultursektoren en tyngde og status som offentlig ansvarsområde på lik linje med andre lovpålagte oppgaver.
4. å sikre at alle ledd i Den norske kirke kjenner til Kirkemøtets forankring av KM vedtak 07/05 *Kunsten å være kirke* i uttalelsen om 'Kirkens identitet og oppdrag'.
5. sammen med bispedømmene å styrke det nyskapende arbeidet med kunst og kultur ved selv å være aktør og sette dagsorden på utviklingen av kunst og kulturtiltak i kirken. Det vil blant annet si å selv være nyskapende, å være en premissleverandør og å være en motkultur
6. å bidra til at KAs Kirkebyggdatabase videreutvikles som et godt verktøy for kirkens ansatte og det allmenne kulturliv med tanke på god programmering for menighetenes kunst- og kulturarrangementer.
7. å arbeide videre med innspillene som er fremkommet under debatten.

På bakgrunn av debatten og fremsatte endringsforslag fra Kristin Gunleiksrud og Ingrun Jule ble følgende omforente forslag fremmet:

I Kirken er en viktig kulturaktør som gjennom sitt arbeid gir mange mennesker kulturelle opplevelser av høy kvalitet. Kultursatsingen fremmer samarbeid mellom kirke og samfunn lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette bidrar også til bred deltagelse i kulturelle aktiviteter.

II Kirkerådet ber sekretariatet om å:

- a) bidra til at kirkelige aktører aktivt tar både den tradisjonelle og samtidens kulturuttrykk i bruk og bidrar til å øke forståelsen av kirken som en viktig del av den kulturelle grunnmuren, og en relevant samarbeidspartner for andre aktører på dette feltet.
- b) gjennomgå erfaringene med kulturrådgiverstillingene og virkemidlene på feltet
- c) i samarbeid med KORO (Kunst i offentlige rom) og andre følge opp politisk fattede vedtak om kunst i kirkerommet og i kirkelig virksomhet for øvrig.
- d) følge opp arbeidet med å etablere nye stillinger innenfor kirkemusikk, visuell kunst og kirkebygg.

- e) bidra til at KA's kirkebyggdatabase videreutvikles som et godt verktøy for kirkens ansatte og det allmenne kulturliv med tanke på tilrettelegging av kulturarrangementer i kirkene.
- f) forberede en kirkemøtesak i løpet av en femårsperiode som inneholder rapport om utviklingen i feltet siden 2005, analyse av dagens situasjon og videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke.

Sigurd Skollevoll fremmet forslag om å stryke punkt II e i det omforente forslaget.
Forslaget falt mot 5 stemmer.

KR 61/13 Vedtak:

- I. Kirken er en viktig kulturaktør som gjennom sitt arbeid gir mange mennesker kulturelle opplevelser av høy kvalitet. Kultursatsingen fremmer samarbeid mellom kirke og samfunn lokalt, regionalt og nasjonalt. Dette bidrar også til bred deltagelse i kulturelle aktiviteter.
- II. Kirkerådet ber sekretariatet om å:
 - a) bidra til at kirkelige aktører aktivt tar både den tradisjonelle og samtidens kulturuttrykk i bruk og bidrar til å øke forståelsen av kirken som en viktig del av den kulturelle grunnmuren, og en relevant samarbeidspartner for andre aktører på dette feltet.
 - b) gjennomgå erfaringene med kulturrådgiverstillingene og virkemidlene på feltet
 - c) i samarbeid med KORO (Kunst i offentlige rom) og andre følge opp politisk fattede vedtak om kunst i kirkerommet og i kirkelig virksomhet for øvrig.
 - d) følge opp arbeidet med å etablere nye stillinger innenfor kirkemusikk, visuell kunst og kirkebygg.
 - e) bidra til at KA's kirkebyggdatabase videreutvikles som et godt verktøy for kirkens ansatte og det allmenne kulturliv med tanke på tilrettelegging av kulturarrangementer i kirkene.
 - f) forberede en kirkemøtesak i løpet av en femårsperiode som inneholder rapport om utviklingen i feltet siden 2005, analyse av dagens situasjon og videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke.

Enstemmig vedtatt

Sammendrag

Kirkemøtet skal vedta et nytt visjonsdokument for Den norske kirke for neste fireårs periode siden nåværende visjonsdokument går til og med 2014. Kirkerådet har et ansvar for å samordne plan- og strategiarbeidet i Den norske kirke. Satsingsområder blir fremmet på et senere tidspunkt.

Den norske kirkes relasjoner til staten er under endring. På flere områder, der staten har hatt ansvaret, vil valgte kirkelige organer få nye roller. Visjonsdokumentet skal tegne et bilde av kirken, dens selvforståelse, visjon og oppdrag. Dette bildet skal konkretiseres gjennom tydelige signaler til arbeidet med andre dokumenter.

Etter at dokumentet ble behandlet i Kirkerådets møte i 26.-27. september 2013 har det vært sendt på høring til bispedømmerådene og KA (Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon). Høringsfristen ble satt til 12. november 2013. Alle bispedømmerådene har svart og alle høringsuttalelsene er vedlagt saksdokumentet. KA har ikke levert noen høringsuttalelse.

Det er et stort flertall i bispedømmerådene for å ta ut formuleringen « I Kristus, nær livet» i innledningen til visjonsformuleringene. Videre ønsker 10 av 11 å beholde visjonsformuleringene fra forrige periode: Den norske kirke – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Koblet til disse fire kjerneordene – gir visjonen et helhetlig budskap om at kirken vil være til stede for mennesker som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Visjonen følges opp av forklaringer til de fire kjerneordene om folkekirken. De er knyttet opp til underpunkter som skal underbygge og gi retning og rolleforståelse. Forklaringene er ikke fullstendig utfyllende, men gir likevel hjelp til forståelse og retning for tolkningen.

Når saken blir behandlet av Kirkemøtet vil dokumentet bli oppdatert etter behandlingen i Kirkerådet og bispedømmerådenes høringsuttalelser vil bli innarbeidet i dokumentet. Kirkemøtets vedtak binder de sentralkirkelige råd, de er også førende for bispedømmerådene. Kirkemøtet kan ikke fatte vedtak som binder lokalkirken, det er derfor viktig å finne formuleringer som skaper oppslutning og engasjement i de endringsprosessene som nå skjer de kommende år.

Forslag til vedtak

1. Forslag til visjonsdokument for Den norske kirke for 2015 – 2019 vedtas lagt frem for Kirkemøtet med de endringer som fremkom under Kirkerådets behandling.
2. Visjonsdokumentet legges fram for Kirkemøtet 2014 til endelig vedtak.

Forslag til vedtak til Kirkemøtet

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak

1. Kirkemøtet vedtar visjonsdokumentet for Den norske kirke i perioden 2015 – 2019 med visjonen: «Den norske kirke – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke» med de formuleringer som underbygger denne visjonen.
2. Kirkemøtet ber de sentralkirkelige råd og regionale og lokale nivå i Den norske kirke om å følge opp visjonen i sine plandokumenter når mål og satsingsområder skal utformes.

May Lisbeth Aurdal, Ingrun Jule, Ivar Braut og Helga Haugland Byfuglien fremmet følgende endringsforslag under
bekjennende: som en evangelisk-luthersk kirke dele troen og tilbe den treenige Gud.
misjonerende: sammen med den verdensvide kirke vitne om Jesus Kristus lokalt og globalt. Forslagene ble enstemmig vedtatt.

Brita Hardeberg fremmet følgende endringsforslag under
åpen: være fellesskap som fremmer likestilling, deltagelse og respekt. Forslaget falt mot 7 stemmer.

Ivar Braut fremmet følgende endringsforslag under
åpen: være fellesskap som fremmer likeverd, deltagelse og respekt. Forslaget ble vedtatt med 8 stemmer.

Sølvi Lewin fremmet følgendetilleggsforslag under punkt 8: Misjon er en integrert del av menighetsarbeidet, og del av Guds sendelse til verden. Forslaget ble vedtatt med 11 stemmer.

May Lisbeth Aurdal fremmet følgende endringsforslag til punkt 16: Kirkens strukturer og demokratiske ordninger støtter opp om oppdrag og tjeneste. Forslaget ble vedtatt med 8 stemmer.

KR 62/13 Vedtak:

1. Forslag til visjonsdokument for Den norske kirke for 2015 – 2019 vedtas lagt frem for Kirkemøtet med de endringer som fremkom under Kirkerådets behandling.
2. Visjonsdokumentet legges fram for Kirkemøtet 2014 til endelig vedtak.

Forslag til vedtak til Kirkemøtet

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak

1. Kirkemøtet vedtar visjonsdokumentet for Den norske kirke i perioden 2015 – 2019 med visjonen: «Den norske kirke – en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke» med de formuleringer som underbygger denne visjonen.
2. Kirkemøtet ber de sentralkirkelige råd og regionale og lokale nivå i Den norske kirke om å følge opp visjonen i sine plandokumenter når mål og satsingsområder skal utformes.

KR 63/13 Kirkemøtet 2014, valg og oppnevninger, saksliste

Sammendrag

Kirkemøtet 2014 avholdes i Kristiansand i perioden 3.-8.april. Kirkerådet skal i henhold til Kirkemøtets forretningsorden (§ 2-3) forberede og tilrettelegge saker som skal behandles. Det legges frem forslag om 9 saker til behandling, hvorav 7 går til ordinær komitebehandling.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar følgende saksliste for Kirkemøtet 2014:

KM 01/14	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/14	Valg og oppnevninger
	1. Valg av dirigentskap for møtet
	2. Valg av tellekorps
	3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
	4. Valg av komitéledere for møtet
	5. Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
KM 03/14	Orienteringssaker
KM 04/14	Regler for valg av Kirkeråd
KM 05/14	Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
KM 06/14	Den norske kirkes grunnlag
KM 07/14	Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14	Delegasjon av Kirkemøtets behandlingsansvar for Den norske kirkes medlemsregister
KM 09/14	Den norske kirke og menneskerettighetene
KM 10/14	Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KM 11/14	Dagens Bønn
KM 12/14	Revidert tekstrekke for bibelsk salme
KM 13/14	Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 14/14	Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv
KM 15/14	Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

2. Forslag om ny kirkemøtesak om møtefrekvens for Kirkeråd og Kirkemøte behandles i Kirkerådets møte i februar 2014.

3. Kirkerådet ber direktøren arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2014 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.

4. Kirkerådet er positiv til at ulike interesseorganisasjoner får anledning til å ha stands under Kirkemøtet. Det forutsettes at alt skjer etter avtale, og at det tilrettelegges på en slik måte at det ikke er forstyrrende for Kirkemøtets forhandlinger

Helga Haugland Byfuglien fremmet forslag om at KM-sak 14/14 får følgende tittel: Ekteskapsforståelsen i et evangelisk-luthersk perspektiv. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Ingrun Jule fremmet følgende forslag: Sak om liturgisk musikk, meldt av Hamar bispedømmeråd tas inn på sakslisten for Kirkemøtet 2014. Forslaget falt mot 2 stemmer.

KR 63/13 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende saksliste for Kirkemøtet 2014:

KM 01/14 Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/14 Valg og oppnevninger
Valg av dirigentskap for møtet
Valg av tellekorps
Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
Valg av komitéledere for møtet
Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
KM 03/14 Orienteringssaker
KM 04/14 Regler for valg av Kirkeråd
KM 05/14 Nye valgregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
KM 06/14 Den norske kirkes grunnlag
KM 07/14 Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14 Delegasjon av Kirkemøtets behandlingsansvar for Den norske kirkes medlemsregister
KM 09/14 Den norske kirke og menneskerettighetene
KM 10/14 Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KM 11/14 Dagens Bønn
KM 12/14 Revidert tekststrekke for bibelsk salme
KM 13/14 Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 14/14 Ekteskapsforståelsen i et evangelisk-luthersk perspektiv
KM 15/14 Endringer i Kirkemøtets forretningsorden

2. Forslag om ny kirkemøtesak om møtefrekvens for Kirkeråd og Kirkemøte behandles i Kirkerådets møte i februar 2014.
3. Kirkerådet ber direktøren arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2014 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.
4. Kirkerådet er positiv til at ulike interesseorganisasjoner får anledning til å ha stands under Kirkemøtet. Det forutsettes at alt skjer etter avtale, og at det tilrettelegges på en slik måte at det ikke er forstyrrende for Kirkemøtets forhandlinger

Sammendrag

Fordeling av midler fra Opplysningsvesenets Fond (OVF) skjer i henhold til Lov om Opplysningsvesenets Fond av 7. juni 1996.

Retningslinjer for disponering av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål, ble fastsatt av Kirkemøtet i 1997 (KM 12/97). Retningslinjene ble revidert på Kirkemøtet i 2000 (KM 09/00). Siste endring skjedde på Kirkemøtet 2012 (KM 6/12). Retningslinjene finnes i Lovsamling for Den norske kirke 9.5 (s. 257 - 258).

Med bakgrunn i de store reformene som er igangsatt har Kirkerådet måttet varsle potensielle søkere om at det heller ikke i 2014 ville være OVF-midler til nye nasjonale prosjekter. I samsvar med tidligere vedtak er allerede igangsatte prosjekter prioritert. Videre har Stortinget, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet og Kirkemøtet lagt visse føringer på en andel av beløpet som er stilt til disposisjon. Disse tildelingene er plassert under del 1 (fellesutgifter).

Tilskuddsmidlene er fordelt på fellesutgifter, Kirkemøtets andel og bispedømmerådene andel. Fellesutgiftene består av økumeniske kontingenter, utgifter til internasjonale, økumeniske generalforsamlinger og delegasjonsutgifter, midler til søsterkirker og administrasjonstilskudd. Størrelsen på utgiftene til økumeniske generalforsamlinger varierer fra år til år. For å unngå «toppene» har det vært praktisert en spareordning slik at budsjettposten ikke varierer så mye fra år til år. I budsjettet for 2014 er det innarbeidet samme ramme som i 2013. Dermed blir det samme ramme både til Kirkemøtets andel og til bispedømmerådene som i 2013.

Det er Kirkerådet og bispedømmerådene som er tilskudds forvaltere for tildelingen fra OVF. Dette betyr at det er Kirkerådet og bispedømmerådene som er ansvarlige for å gi rammene for tildelingene til tilskuddsmottakere. Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er tilskuddsmottakere som kan fordele til prosjekter innenfor de økonomiske rammer som er gitt fra Kirkerådet.

Forslag til vedtak

Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål er for 2014: **kr 23 500 000**

Kirkerådet gir direktør fullmakt til å omdisponere innenfor Kirkerådets prosjekter. Brukes det lite på et prosjekt, kan midler overføres til et annet prosjekt.

Fellestiltak:

kr 9 210 300

1. Kirkerådet avsetter til økumeniske kontingenter

kr 3 987 000

2. Kirkerådet avsetter til generalforsamlinger og delegasjonsutgifter	kr 1 080 000
3. 10 % til søsterkirker, fordelt av Mellomkirkelig råd	kr 1 843 300
4. Administrasjonstilskudd	kr 2 300 000

Kirkemøtets andel: kr 7 144 850

5. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til Kirkerådets prosjekter	kr 5 794 850
6. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til prosjekter innenfor samisk kirkeliv	kr 700 000
7. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til eksterne prosjekter	kr 650 000

Bispedømmenes andel: kr 7 144 850

Til bispedømmene tildeles følgende beløp:

8. Oslo bispedømmeråd	kr 576 000
9. Borg bispedømmeråd	kr 696 000
10. Hamar bispedømmeråd	kr 783 000
11. Tunsberg bispedømmeråd	kr 638 000
12. Agder og Telemark bispedømmeråd	kr 689 000
13. Stavanger bispedømmeråd	kr 557 000
14. Bjørgvin bispedømmeråd	kr 875 000
15. Møre bispedømmeråd	kr 502 000
16. Nidaros bispedømmeråd	kr 723 000
17. Sør-Hålogaland bispedømmeråd	kr 532 000
18. Nord-Hålogaland bispedømmeråd	kr 573 850

KR 64/13 Vedtak:

Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål er for 2014: **kr 23 500 000**

Kirkerådet gir direktør fullmakt til å omdisponere innenfor Kirkerådets prosjekter. Brukes det lite på et prosjekt, kan midler overføres til et annet prosjekt.

Fellestiltak: kr 9 210 300

1. Kirkerådet avsetter til økumeniske kontingenter	kr 3 987 000
2. Kirkerådet avsetter til generalforsamlinger og delegasjonsutgifter	kr 1 080 000
3. 10 % til søsterkirker, fordelt av Mellomkirkelig råd	kr 1 843 300
4. Administrasjonstilskudd	kr 2 300 000

Kirkemøtets andel: **kr 7 144 850**

- | | |
|---|--------------|
| 5. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til Kirkerådets prosjekter | kr 5 794 850 |
| 6. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til prosjekter innenfor samisk kirkeliv | kr 700 000 |
| 7. Av Kirkemøtets andel avsetter Kirkerådet til eksterne prosjekter | kr 650 000 |

Bispedømmenes andel: **kr 7 144 850**

Til bispedømmene tildeles følgende beløp:

- | | |
|-------------------------------------|------------|
| 8. Oslo bispedømmeråd | kr 576 000 |
| 9. Borg bispedømmeråd | kr 696 000 |
| 10. Hamar bispedømmeråd | kr 783 000 |
| 11. Tunsberg bispedømmeråd | kr 638 000 |
| 12. Agder og Telemark bispedømmeråd | kr 689 000 |
| 13. Stavanger bispedømmeråd | kr 557 000 |
| 14. Bjørgvin bispedømmeråd | kr 875 000 |
| 15. Møre bispedømmeråd | kr 502 000 |
| 16. Nidaros bispedømmeråd | kr 723 000 |
| 17. Sør-Hålogaland bispedømmeråd | kr 532 000 |
| 18. Nord-Hålogaland bispedømmeråd | kr 573 850 |

KR 65/13 Statsbudsjettet 2014 – fordeling av tilskuddsmidler

Sammendrag

Kirkerådet har tidligere i år behandlet en høringssak fra departementet om Kirkerådet som forvalter av tilskudd (KR 25/13) og en sak om Kirkerådets tilskuddsforvaltning (KR 36/13).

Dette er en oppfølging av disse sakene. I Prop 1 S, statsbudsjettet fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, for 2014 er det opprettet en ny post under kap. 1590, post 77, Tilskudd til virksomhet i Den norske kirke. Det er foreslått en bevilgning på kr 152 200 000. Denne saken omhandler fordeling av disse midlene i 2014. I Regjeringens tilleggsproposisjon til statsbudsjettet er post flyttet til kap. 0340 post 77.

Endelig statsbudsjett for 2014 blir først vedtatt i Stortinget etter Kirkerådets møte. Disponering for neste år gjøres derfor med forbehold om Stortingets godkjenning.

Målet med dette rammetilskuddet er at det skal støtte opp under Den norske kirkes virksomhet. Tilskuddet kan ikke anvendes til prestestillinger i menighetene eller til å avlaste kommunene for kommunenes økonomiske ansvar for kirken. Tilskuddet kan heller ikke benyttes av Kirkerådet og bispedømmerådene til egen drift, som dekkes fra post 01.

Tilskuddet har tidligere vært budsjettert under post 71, der det har vært ført opp som øremerkede tilskudd til følgende formål: Kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk, døvekirkene, Stiftelsen Kirkeforskning, Kirkens ressursenter mot vold og overgrep, samisk bibeloversettelse og Kristent arbeid blant blinde og svaksynte.

For 2014 er Kirkerådet pålagt å følge den fordelingen av midlene som departementet har brukt mellom de ulike mottakerne i budsjettet for 2013. For 2015 står Den norske kirke friere i bruken og det vil derfor bli lagt fram en sak til Kirkemøtet i 2014 om tilskuddsforvaltningen. Kirkemøtet skal treffe rammevedtak om prioritering av tilskuddsmottakerne for 2015. Kirkerådet vil så prioritere innenfor Kirkemøtets rammer og treffe tildelingsvedtak til den enkelte tilskuddsmottaker for 2015. Forslag til kriteriet vil bli lagt fram for Kirkerådet på møtet i februar/mars neste år.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende fordeling av budsjetttrammen for 2014 på kr 152 200 000:

Døvekirkene	kr	10 590 000
Stiftelsen kirkens ressursenter mot vold og overgrep.	kr	2 314 000
Kristent Arbeid Blant Blinde (KABB)	kr	321 000
Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO)	kr	6 252 000
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	kr	128 119 000
Samisk bibeloversettelse	kr	1 604 000
2. Fordelingen av budsjettposten til diakoni, undervisning og kirkemusikk fordeles til bispedømmerådene etter samme fordelingsnøkkel som i 2013.
3. Den økte bevilgning til diakonistillinger i Den norske kirke på 3 mill kr fordeles til 10 stillinger hver med et driftstilskudd på kr 300 000 i 2014. Stillingene fordeles med 2 til Oslo bispedømme, 2 til Borg bispedømmeråd, 1 stilling til Tunsberg bispedømmeråd., 1 stilling til Stavanger, 1 stilling til Bjørgvin, 1 stilling til Nidaros, 1 stilling til Sør-Hålogaland bispedømme og 1 stilling til Nord-Hålogaland bispedømmeråd.
4. Stillingene til Sør-Hålogaland bispedømmeråd øremerkes til lulesamisk kirkeliv og i Nord-Hålogaland bispedømmeråd til nordsamisk kirkeliv i tråd med satsingen i samisk strategiplan.

Ingrun Jule, May Lisbet Aurdal og Jan Olav Olsen fremmet følgende endringsforslag til punkt 3 i forslag til vedtak: Den økte bevilgning til diakonstillinger i Dnk på 3 mill kr fordeles på alle bispedømmer. Til grunn for fordelingen legges et justert alternativ 2 ut fra følgende kriterier: medlemstall, rette opp skjvheter, geografi, antall menigheter og kirkelig betjening.

Sekretariatet får fullmakt til å foreta den endelige fordeling av stillingene ut fra vedtatte kriterier.

Forslaget falt mot 3 stemmer.

KR 65/13 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende fordeling av budsjetttrammen for 2014 på kr 152 200 000:

Døvekirkene	kr	10 590 000
Stiftelsen kirkens ressurscenter mot vold og overgrep.	kr	2 314 000
Kristent Arbeid Blant Blinde (KABB)	kr	321 000
Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO)	kr	6 252 000
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	kr	128 119 000
Samisk bibeloversettelse	kr	1 604 000
2. Budsjettposten til diakoni, undervisning og kirkemusikk fordeles til bispedømmerådene etter samme fordelingsnøkkel som i 2013.
3. Den økte bevilgning til diakonstillinger i Den norske kirke på 3 mill kr fordeles til 10 stillinger hver med et driftstilskudd på kr 300 000 i 2014. Stillingene fordeles med 2 til Oslo bispedømme, 2 til Borg bispedømme, 1 stilling til Tunsberg bispedømme, 1 stilling til Stavanger bispedømme, 1 stilling til Bjørgvin bispedømme, 1 stilling til Nidaros bispedømme, 1 stilling til Sør-Hålogaland bispedømme og 1 stilling til Nord-Hålogaland bispedømme.
4. Stillingene til Sør-Hålogaland bispedømmeråd øremerkes til lulesamisk kirkeliv og i Nord-Hålogaland bispedømmeråd til nordsamisk kirkeliv i tråd med satsingen i samisk strategiplan.

Enstemmig vedtatt

KR 66/13 Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv

Sammendrag

Med bakgrunn i vedtaket om ny ekteskapslov som ble iverksatt i 2009 ba Kirkerådet Bispemøtet om en helhetlig samlivsetisk utredning. Bispemøtet nedsatte et utvalg som leverte sin innstilling «Sammen, Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv» til Bispemøtet 11.februar 2011. Bispemøtet har så avlevert sin uttalelse «Ekteskapet i et evangelisk- luthersk perspektiv» til Kirkerådet. På denne bakgrunn reises saken på nytt i Kirkerådet. Denne saken presenterer Bispemøtets uttalelse og vurderer hvordan saken skal fremmes for Kirkemøtet i 2014. Bispemøtets uttalelse og utredningen legges ved saken og utgjør den innholdsmessige saksfremstillingen knyttet til denne saken.

Saksdokumentet anbefaler at Kirkerådet fremmer sak til Kirkemøtet i 2014. Denne saken skal omfatte en behandling av ekteskapsforståelsen ut fra bispemøtets innstilling og en plan for eventuell forberedelse av liturgisaker for kommende kirkemøter. Saksdokumentet beskriver ulike alternativer for dette.

Forslag til vedtak

KR har drøftet saksdokumentet om «Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv» og ber om at saken fremmes for Kirkerådets møte i februar 2014 med sikte på å reise sak for Kirkemøtet i 2014. KR ber om at saksdokumentet ferdigstilles ut fra drøftingen i Kirkerådets møte.

KR 66/13 Vedtak:

KR har drøftet saksdokumentet om «Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv» og ber om at saken fremmes for Kirkerådets møte i februar 2014 med sikte på å reise sak for Kirkemøtet i 2014. KR ber om at saksdokumentet ferdigstilles ut fra drøftingen i Kirkerådets møte.

KR 67/13 Nye valgeregler – menighetsråd – bispedømmeråd og Kirkemøtet – annengangs behandling av høring

Sammendrag

Kirkerådet behandlet forslag til nye regler for valg av menighetsråd og forslag til nye regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet 26. september 2013. Forslaget, med noen mindre justeringer etter kirkerådsmøtet, har vært på alminnelig høring i perioden fra 27. september til 8. november. Parallelt med høringen har alle menigheter som fremdeles

er med i prøveordningen med valg av halve menighetsrådet annethvert år vært invitert til å svare på en spørreundersøkelse om ordningen.

På bakgrunn av møtet i Kirkerådet 26. september, høringen av forslagene til valgregler samt svarene på spørreundersøkelsen, legges det nå frem justerte forslag til regler for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det bes om fullmakt til at direktøren kan ferdigstille saksdokumentet til Kirkemøtet 2014 på bakgrunn av saksbehandlingen i Kirkerådet i september og i desember.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet gir direktøren myndighet til å ferdigstille saksdokumentet til Kirkemøtet på bakgrunn av Kirkerådets behandling av saken.
2. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:
«Regler for valg av menighetsråd» og «Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet» vedtas.

Erling Birkedal fremmet følgende forslag om tillegg § 2-10 Presentasjon av kandidatene: Ny § 2-10 4. ledd: Valgrådet har ansvar for å legge til rette for at kandidatene blir presentert i aktuelle fora og arenaer i forkant av valget. Forslaget falt mot 6 stemmer.

Ivar Braut fremmet følgende forslag:

§ 10.5 bokstav c: - Strykes. Forslaget falt mot 3 stemmer.

§ 11.4 bokstav f: - Dersom det er tilføyd mer enn tre navn tas tilføyelsene ikke til følge. Forslaget falt mot 4 stemmer.

-Dersom det er strøket mer enn tre navn tas strykningene ikke til følge. Forslaget falt mot 5 stemmer.

KR 67/13 Vedtak:

1. Kirkerådet gir direktøren myndighet til å ferdigstille saksdokumentet til Kirkemøtet på bakgrunn av Kirkerådets behandling av saken.
2. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:
«Regler for valg av menighetsråd» og «Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet» vedtas.

Enstemmig vedtatt

KR 68/13 Regler for valg av Kirkeråd

Sammendrag

Kirkerådet har i forbindelse med demokratireformen fastsatt regler for valg av Kirkeråd. Ved valget i 2010 ble valget gjennomført i fem valgog ganger og ved valget i 2012 i tre valgog ganger. På bakgrunn av de krav som er fastsatt for sammensetningen av Kirkerådet har det vist seg vanskelig å finne en ideell ordning. Ordningen er evaluert og ulike løsninger er vurdert.

På denne bakgrunn anbefaler Kirkerådet at en i 2016 gjennomfører valget i tre valgog ganger som i 2012, og at de ulike kategoriene velges i samme rekkefølge som nå, men at det er behov for tydeligere opptellingsregler. Kirkerådet foreslår derfor at reglene suppleres med noen justeringer og presiseringer i forbindelse med selve opptellingen.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. I regler for valg av Kirkeråd vedtas følgende endringer:

§ 5-5 annet ledd, siste punktum gis følgende tillegg:

Dersom en kandidat ikke oppnår 40 prosent av de avgitte stemmer, går kandidaten(e) videre til neste valgog gang.

§ 5-5 tredje ledd, skal lyde: (endringene markert med kursiv)

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende tre medlemmer, hvorav én lek kirkelig tilsatt dersom denne ikke er valgt som leder, og eventuelt kandidater som ikke oppnådde nødvendige 40 prosent stemmer i forrige valgog gang. Det avgis stemme på én kandidat fra de bispedømmerådene som det ikke er valgt representant fra, og de tre øvrige kan velges fra samtlige bispedømmeråd. De er valgt som har fått flest stemmer. Dersom det er tre eller flere som har like mange stemmer, foretas omvalg blant disse kandidatene. Om det da fortsatt er stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

2. Kirkemøtet legger følgende presisering til grunn i spørsmålet om nominasjon av lederkandidater på nominasjonskomiteens kandidatliste:
 - Kandidater som både sier ja til å stille som kandidat til medlem av Kirkerådet og som kandidat til leder, settes opp på kandidatlisten som en av de totalt 33 nominerte. Dette antas å være det normale.

- Dersom en kandidat kun stiller som kandidat til leder, men ikke ønsker å stille som ordinært medlem til Kirkerådet, kan nominasjonskomiteen føre denne lederkandidaten opp i tillegg til det antall som skal nomineres for de øvrige kategoriene.
- Dersom en lederkandidat ikke blir valgt, og da ikke står på nominasjonskomiteens kandidatliste for valg til ordinært medlem, åpner reglene for at det kan fremmes forslag til kandidater under møtet, jf. § 3-3 og § 3-5. Denne kandidaten vil da komme inn i tillegg til de andre kandidatene på den aktuelle listen, og valgkomiteen må sørge for at kandidatlisten/ stemmeseddelen endres i samsvar med dette.

Erling Birkedal fremmet følgende forslag til §5-5:

§ 5-5 annet ledd andre punktum gis følgende tillegg:

...i denne valgomgang.

§ 5-5 annet ledd nytt siste punktum:

Dersom ingen kandidat i et bispedømme oppnår 40 prosent av de avgitte stemmene går valget for dette bispedømme til neste valgomgang.

§ 5-5 tredje ledd skal lyde: (endringene markert med kursiv)

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende tre medlemmer, hvorav én lek kirkelig tilsatt dersom denne ikke er valgt som leder, og eventuelt valg av medlemmer blant de kandidater fra det/de bispedømmer der ingen oppnådde 40 prosent stemmer i forrige valgomgang. Det avgis stemme på én kandidat fra det/de bispedømmeråd som det ikke er valgt representant fra, og de tre øvrige kan velges fra samtlige bispedømmeråd. De er valgt som har fått flest stemmer, inntil den enkelte kategori er fylt opp. Dersom det er tre eller flere som har like mange stemmer foretas omvalg blant disse kandidatene. Om det da fortsatt er stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning, jf. § 5-6.

Administrasjonen trakk sitt forslag til fordel for Birkedals forslag.

KR 68/13 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. I regler for valg av Kirkeråd vedtas følgende endringer:

§ 5-5 annet ledd andre punktum gis følgende tillegg:

...i denne valgomgang.

§ 5-5 annet ledd nytt siste punktum:

Dersom ingen kandidat i et bispedømme oppnår 40 prosent av de avgitte stemmene går valget for dette bispedømme til neste valgomgang.

§ 5-5 tredje ledd skal lyde: (endringene markert med kursiv)

Etter at resultatet av ovenstående valg foreligger, foretas valg av de resterende tre medlemmer, hvorav én lek kirkelig tilsatt dersom denne ikke er valgt som leder, og eventuelt valg av medlemmer blant de kandidater fra det/de bispedømmer der ingen oppnådde 40 prosent stemmer i forrige valgomgang. Det avgis stemme på én kandidat fra det/de bispedømmeråd som det ikke er valgt representant fra, og de tre øvrige kan velges

fra samtlige bispedømmeråd. De er valgt som har fått flest stemmer, inntil den enkelte kategori er fylt opp. *Dersom det er tre eller flere som har like mange stemmer foretas omvalg blant disse kandidatene. Om det da fortsatt er stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning, jf. § 5-6.*

2. Kirkemøtet legger følgende presisering til grunn i spørsmålet om nominasjon av lederkandidater på nominasjonskomiteens kandidatliste:
 - Kandidater som både sier ja til å stille som kandidat til medlem av Kirkerådet og som kandidat til leder, settes opp på kandidatlisten som en av de totalt 33 nominerte. Dette antas å være det normale.
 - Dersom en kandidat kun stiller som kandidat til leder, men ikke ønsker å stille som ordinært medlem til Kirkerådet, kan nominasjonskomiteen føre denne lederkandidaten opp i tillegg til det antall som skal nomineres for de øvrige kategoriene.
 - Dersom en lederkandidat ikke blir valgt, og da ikke står på nominasjonskomiteens kandidatliste for valg til ordinært medlem, åpner reglene for at det kan fremmes forslag til kandidater under møtet, jf. § 3-3 og § 3-5. Denne kandidaten vil da komme inn i tillegg til de andre kandidatene på den aktuelle listen, og valgkomiteen må sørge for at kandidatlisten/ stemmeseddelen endres i samsvar med dette.

Enstemmig vedtatt

KR 69/13 Særskilte prekenteekster 2015-2016 og 2016-2017

Sammendrag

Saken gjelder særskilte prekenteekster for kirkeårene 2015-16 og 2016-17.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar disse særskilte prekenteekstene for *kirkeåret 2015-2016* (3. rekke):

Kristi åpenbaringsdag (3. januar 2016):	Jes 51,4-8
1. søndag i fastetiden (14. februar 2016):	Hebr 5,7-9
2. søndag i påsketiden (3. april 2016):	1 Pet 1,3-9
Aposteldagen/6. søndag i treenighetstiden (26. juni 2016):	Jes 66,18-19
10. søndag i treenighetstiden (24. juli 2016):	Ef 4,29-32

18. søndag i treenighetstiden (18. september 2016): Salme 38,10-16

2. Kirkerådet vedtar disse særskilte pretekstene for *kirkeåret 2016-2017* (1. rekke):

3. søndag i adventstiden (11. desember 2016):	Jes 35,1-10
Fastelavnssøndag (26. februar 2017):	1 Kor 13,1-7
5. søndag i treenighetstiden (9. juli 2017):	Jer 23,16-24
9. søndag i treenighetstiden (6. august 2017):	Rom 8,31-39
15. søndag i treenighetstiden (17. september 2017):	Mika 6,6-8
20. søndag i treenighetstiden (22. oktober 2017):	Hebr 13,1-3

3. Kirkerådets vedtak oversendes Bispemøtet for læremessig uttalelse.

KR 69/13 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar disse særskilte pretekstene for *kirkeåret 2015-2016* (3. rekke):

Kristi åpenbaringsdag (3. januar 2016):	Jes 51,4-8
1. søndag i fastetiden (14. februar 2016):	Hebr 5,7-9
2. søndag i påsketiden (3. april 2016):	1 Pet 1,3-9
Aposteldagen/6. søndag i treenighetstiden (26. juni 2016):	Jes 66,18-19
10. søndag i treenighetstiden (24. juli 2016):	Ef 4,29-32
18. søndag i treenighetstiden (18. september 2016):	Salme 38,10-16

2. Kirkerådet vedtar disse særskilte pretekstene for *kirkeåret 2016-2017* (1. rekke):

3. søndag i adventstiden (11. desember 2016):	Jes 35,1-10
Fastelavnssøndag (26. februar 2017):	1 Kor 13,1-7
5. søndag i treenighetstiden (9. juli 2017):	Jer 23,16-24
9. søndag i treenighetstiden (6. august 2017):	Rom 8,31-39
15. søndag i treenighetstiden (17. september 2017):	Mika 6,6-8
20. søndag i treenighetstiden (22. oktober 2017):	Hebr 13,1-3

3. Kirkerådets vedtak oversendes Bispemøtet for læremessig uttalelse.

Enstemmig vedtatt

KR 70/13 Ordningen med særskilte pretekster

Sammendrag

Kirkerådet vedtok i sitt møte 6.-7.12.2012 følgende: «Kirkerådet ber om at behovet for særskilte pretekster vurderes og fremmes som sak for Kirkerådet.»

Sekretariatet utredet saken, og holdt dessuten en mindre konsultasjon med representanter for to av praktikumsinstitusjonene, samt noen av dem som har vært sentrale i den siste revisjonen av tekstrekkene. NFG gjorde følgende vedtak: «NFG foreslår at ordningen med særskilte pretekster videreføres, i et mer begrenset omfang enn tidligere. Det foreslås en ordning med seks særskilte pretekster, normalt tre tekster fra GT og tre tekster fra NT utenom evangeliene.» (Sak NFG 19/13)

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar at ordningen med *særskilte pretekster* opprettholdes.
2. Antallet særskilte pretekster i hvert kirkeår skal være seks.
3. I hovedsak er det kirkeårsdagens gammeltestamentlige lesning eller epistelen som brukes som særskilt pretekst. Unntaksvis kan en bruke en evangelietekst som trenger en særlig fokusering.
4. De særskilte pretekstene fastsettes hvert år av Kirkerådet etter forslag fra Nemnd for gudstjenesteliv og uttalelse fra Bispemøtet.
5. Vedtaket oversendes Bispemøtet for læremessig uttalelse.

KR 70/13 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar at ordningen med *særskilte pretekster* opprettholdes.
2. Antallet særskilte pretekster i hvert kirkeår skal være seks.
3. I hovedsak er det kirkeårsdagens gammeltestamentlige lesning eller epistelen som brukes som særskilt pretekst. Unntaksvis kan en bruke en evangelietekst som trenger en særlig fokusering.
4. De særskilte pretekstene fastsettes hvert år av Kirkerådet etter forslag fra Nemnd for gudstjenesteliv og uttalelse fra Bispemøtet.
5. Vedtaket oversendes Bispemøtet for læremessig uttalelse.

Enstemmig vedtatt

KR 71/13 Nemnd for gudstjenesteliv, mandat og oppnevning

Sammendrag

Kirkerådet ba i 2011 administrasjonen om å «utarbeide forslag til endringer i Statutter for Nemnd for gudstjenesteliv» (KR-sak 69/11). En åpenbar grunn til statuttendring var at det i gjeldende regelverk ikke er presisert at Bispemøtet oppnevner en representant til nemnd for gudstjenesteliv (NFG). Det statutfestest derfor at Bispemøtet oppnevner en representant i nemnda.

Det statutfestest også at NFG igangsetter en ny liturgisak på bakgrunn av vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.

I tillegg foreslås en rekke mindre endringer i de gjeldende statuttene, først og fremst for å bringe regelverket bedre i samsvar med den praksis som er innarbeidet.

Kirkerådet oppnevner et nytt NFG for perioden 2014 – desember 2017 (ettersendes).

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet takker avtroppende Nemnd for gudstjenesteliv for innsatsen.
2. Statuttene for NFG endres til følgende tekst:

STATUTTER FOR NEMND FOR GUDSTJENESTELIV (NFG)

1. FUNKSJON

- § 1.1 *NFG er et rådgivende fagorgan for Kirkerådet og rapporterer til Kirkerådet.*
- § 1.2 *NFGs arbeidsområde er kirkens gudstjenesteliv, som omfatter spørsmål vedrørende kirkens liturgi, hymnologi, liturgiske klær/utstyr og økumenisk gudstjenesteliv.*
- § 1.3 *NFG igangsetter en ny liturgisak på bakgrunn av vedtak i Kirkerådet og Bispemøtets tilslutning. Kirkerådet fastsetter arbeidsprogram og budsjett for NFG.*
- § 1.4 *NFG skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære.*

2. SAMMENSETNING

- § 2.1 *NFG har 10 medlemmer. Blant disse oppnevner Bispemøtet sin representant og vararepresentant. I tillegg oppnevner Kirkerådet 2 varamedlemmer. Samisk kirkeråd oppnevner et konsultativt medlem med møterett, men ikke møteplikt.*
- § 2.2 *NFG oppnevnes av det valgte Kirkerådet, som også utpeker leder for nemnda. NFG velger selv nestleder.*

3. MØTENE

- § 3.1 *NFG kommer sammen til møte når lederen anser det nødvendig, og i den utstrekning økonomien tillater det, normalt 2-5 ganger pr. år.*
- § 3.2 *NFGs leder innkaller til møtene minst 10 dager på forhånd. Med innkallingen skal følge forslag til saksliste og – så langt det er praktisk mulig – tilhørende saksdokumenter.*
- § 3.3 *Innkallingen med forslag til saksliste sendes varamedlemmene til orientering. Ved forfall skal varamedlem innkalles umiddelbart.*
- § 3.4 *NFG er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene eller lovlig innkalte varamedlemmer er til stede.*
- § 3.5 *NFGs beslutninger fattes med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.*
- § 3.6 *Det føres protokoll fra møtene i NFG. Protokoll fra møtene sendes NFGs medlemmer, varamedlemmer og konsultativt medlem, de sentralkirkelige råd, Bispemøtet og andre aktuelle instanser.*

4. ARBEIDSFORM

- § 4.1 *NFG velger selv sin arbeidsform, slik at oppgavene kan løses på en mest mulig rasjonell måte innenfor vedtatt budsjett.*
- § 4.2 *NFG kan i samråd med Kirkerådet oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker, innenfor vedtatt arbeidsprogram og budsjett.*
- § 4.3 *NFG skal legge opp sitt arbeid slik at det sikres god kommunikasjon med berørte instanser og fagmiljøer.*

5. ØKONOMI

- § 5.1 *Kirkerådet dekker møte- og reiseutgifter i forbindelse med NFGs møter innenfor de rammer som vedtas på hvert års budsjett.*

3. For perioden januar 2014 – desember 2017 oppnevnes følgende Nemnd for gudstjenesteliv:
 - a. Kirkerådet oppnevner *Hege Elisabeth Fagermoen* som leder av NFG 2014 – 2017.

- b. Følgende personer oppnevnes som medlemmer av NFG 2014 – 2017:

Merete Thomassen
Jan Terje Christoffersen
Ådne Njå
Svein Arne Theodorsen
Kristin Vold Nese
Ole Andreas Fevang
Hans Olav Baden
Anne-Lise Hille
Ståle Johan Aklestad (1. vara)
Cecilie Strømmen (2. vara)

Erling Birkedal fremmet følgende endringsforslag til § 2 i forslag til statutter:

SAMMENSETNING OG OPPNEVNING

§ 2-1 NFG har 10 medlemmer og tre varamedlemmer. Èn av medlemmene er biskop, med personlig varamedlem. Samisk kirkeråd har et konsultativt medlem med møterett.

§ 2.2 NFG oppnevnes av Kirkerådet, som også velger leder for nemnda. Biskop, med varamedlem oppnevnes etter forslag fra Bispemotet. Samisk kirkeråd oppnevner sitt konsultative medlem. NFG velger selv nestleder.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Egil Morland fremmet følgende endringsforslag til punkt 1.3 i forslag til mandat: NFG tar opp arbeidet med liturgisaker på bakgrunn av vedtak i KR og *med* BMs tilslutning.

Forslaget oversendes administrasjonen uten realitetsbehandling:

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

KR 71/13 Vedtak:

1. Kirkerådet takker avtroppende Nemnd for gudstjenesteliv for innsatsen.
2. Statuttene for NFG endres til følgende tekst:

STATUTTER FOR NEMND FOR GUDSTJENESTELIV (NFG)

1. FUNKSJON

§ 1.1 *NFG er et rådgivende fagorgan for Kirkerådet og rapporterer til Kirkerådet.*

§ 1.2 *NFGs arbeidsområde er kirkens gudstjenesteliv, som omfatter spørsmål vedrørende kirkens liturgi, hymnologi, liturgiske klær/utstyr og økumenisk gudstjenesteliv.*

§ 1.3 *NFG igangsetter en ny liturgisak på bakgrunn av vedtak i Kirkerådet og Bispemøtets tilslutning. Kirkerådet fastsetter arbeidsprogram og budsjett for NFG.*

§ 1.4 *NFG skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære.*

2.SAMMENSETNING OG OPPNEVNING

§ 2-1 *NFG har 10 medlemmer og tre varamedlemmer. Èn av medlemmene er biskop, med personlig varamedlem. Samisk kirkeråd har et konsultativt medlem med møterett.*

§ 2.2 *NFG oppnevnes av Kirkerådet, som også velger leder for nemnda. Biskop, med varamedlem oppnevnes etter forslag fra Bispemøtet. Samisk kirkeråd oppnevner sitt konsultative medlem. NFG velger selv nestleder.*

3. MØTENE

§ 3.1 *NFG kommer sammen til møte når lederen anser det nødvendig, og i den utstrekning økonomien tillater det, normalt 2-5 ganger pr. år.*

§ 3.2 *NFGs leder innkaller til møtene minst 10 dager på forhånd. Med innkallingen skal følge forslag til saksliste og – så langt det er praktisk mulig – tilhørende saksdokumenter.*

§ 3.3 *Innkallingen med forslag til saksliste sendes varamedlemmene til orientering. Ved forfall skal varamedlem innkalles umiddelbart.*

§ 3.4 *NFG er beslutningsdyktig når minst halvparten av medlemmene eller lovlig innkalte varamedlemmer er til stede.*

§ 3.5 *NFGs beslutninger fattes med alminnelig flertall. Ved stemmelikhet gjør lederens stemme utslaget.*

§ 3.6 *Det føres protokoll fra møtene i NFG. Protokoll fra møtene sendes NFGs medlemmer, varamedlemmer og konsultativt medlem, de sentralkirkelige råd, Bispemøtet og andre aktuelle instanser.*

4. ARBEIDSFORM

§ 4.1 *NFG velger selv sin arbeidsform, slik at oppgavene kan løses på en mest mulig rasjonell måte innenfor vedtatt budsjett.*

§ 4.2 *NFG kan i samråd med Kirkerådet oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker, innenfor vedtatt arbeidsprogram og budsjett.*

§ 4.3 *NFG skal legge opp sitt arbeid slik at det sikres god kommunikasjon med berørte instanser og fagmiljøer.*

5. ØKONOMI

§ 5.1 *Kirkerådet dekker møte- og reiseutgifter i forbindelse med NFGs møter innenfor de rammer som vedtas på hvert års budsjett.*

3. For perioden januar 2014 – desember 2017 oppnevnes følgende Nemnd for gudstjenesteliv:
 - a. Kirkerådet oppnevner *Hege Elisabeth Fagermoen* som leder av NFG 2014 – 2017.
 - b. Følgende personer oppnevnes som medlemmer av NFG 2014 – 2017:

*Merete Thomassen
Jan Terje Christoffersen
Ådne Njå
Svein Arne Theodorsen
Kristin Vold Nese
Ole Andreas Fevang
Hans Olav Baden
Anne-Lise Hille
Ståle Johan Aklestad (1. vara)
Cecilie Strømmen (2. vara)*

Enstemmig vedtatt

KR 72/13 Høring, tjenestebolig og bopliktordningen for prestene

Sammendrag

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet (FAD) sendte 21. mai 2013 ut et høringsnotat der de foreslår å oppheve boplikten for prester med unntak av de som bor i de kirke- og kulturhistoriske mest verdifulle boligene til Ovf. FAD presenterer også to mellomløsninger med delvis nedskalering av boplikten i forskjellig grad.

Høringsinstansene slutter seg i stor grad til en av mellomløsningene uten at det alltid kommer klart frem hvilken. For de fleste av høringsinstansene står spørsmålet om rekruttering sentralt, og en prøver å foreslå den løsning som sikrer best rekruttering.

Kirkerådet støtter at den generelle boplikten oppheves og at det tilbys kompensatoriske ordninger der bispedømmerådene finner dette tjenlig. Dette kan være boligordning, lønn eller andre tiltak arbeidsgiver finner nødvendig.

Forutsetningen for oppheving av dagens bopliktordning må være at kirken tilføres nok midler til at bispedømmerådene gjennom kompenserende tiltak, settes i stand til å rekruttere prester til menighetstjeneste over hele landet. Dette kan være tilbud om bolig, men det kan også være andre tiltak som er mer målrettede og bærekraftige over tid.

Kirkerådet mener at ved en oppheving av boplikten må det gis gode overgangsordninger for de som i dag bor i disse boligene.

Kirkerådet mener det fortsatt vil være hensiktsmessig at det i mange av Ovfs kirke- og kulturhistoriske bygg opprettholdes en boligordning. Mange steder vil den beste bruk av de historiske boligene være at prester eller andre kirkelige medarbeidere bor i dem. Dog vil ivaretagelse av boliger med særlig kirke- og kulturhistorisk verdi alene ikke kunne begrunne en boplikt.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar utkastet til Kirkerådets høringssvar til *Tjenestebolig- og bopliktordningen for prestene, Høringsnotat 21. mai 2013, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet* med de endringer som fremkom i møtet.
2. Sekretariatet får fullmakt til å foreta nødvendige justeringer i teksten. Høringsuttalelsen vedlegges protokollen.

KR 72/13 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar utkastet til Kirkerådets høringssvar til *Tjenestebolig- og bopliktordningen for prestene, Høringsnotat 21. mai 2013, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet* med de endringer som fremkom i møtet.
2. Sekretariatet får fullmakt til å foreta nødvendige justeringer i teksten. Høringsuttalelsen vedlegges protokollen.

Vedtatt med 9 mot 6 stemmer.

KR 73/13 Statutter for Dronning Mauds Minne Høgskole

Sammendrag

Bispemøtet i Den norske kirke har hatt en rolle i Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning (DMMH) gjennom lang tid. Høgskolen er en av landets eldste utdanningsinstitusjoner innenfor sitt felt.

Styret for stiftelsen har utarbeidet forslag til nye statutter hvor Kirkerådet erstatter Bispemøtet i Den norske kirke som godkjenningsinstans ved det tilfellet at stiftelsen skal nedlegges. I tillegg foreslås at Kirkerådet trer inn med en representant i styret. Bispemøtet har godkjent endringene.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet har ingen merknader til de endringer som 19.06.2013 er foretatt i statutter for Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning.
2. Direktøren gis fullmakt til å oppnevne Kirkerådets representant til styret for stiftelsen.

KR 73/13 Vedtak:

1. Kirkerådet har ingen merknader til de endringer som 19.06.2013 er foretatt i statutter for Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning.
2. Direktøren gis fullmakt til å oppnevne Kirkerådets representant til styret for stiftelsen.

Enstemmig vedtatt